

Suur murrang Virumaa külas 1949. aastal

Et paremini ja operatiivsemalt juhtida kollektiviseerimisliikumist ja noori kolhoose, võttis Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium 1949. a. veebruaris vastu seadluse «Jõhvimaa moodustamise ja Tapa linna ning mõnede valdade ja külanõukogude ühendamise kohta Virumaaga». Selle seadluse alusel vähenes Virumaa territoorium ligi poole võrra. Endise 30 valla asemel jäi neid nüüd 18. See võimaldas partei maakooskomiitell juhtida tunduvalt operatiivsemalt valdade parteiorganisatsioonide ja täitevkomiteesid.

1949. a. kevadkuudel muutus kollektiviseerimine Virumaal massiliseks. Kui 1. jaanuarini 1949 oli kolhoosisektorisse ühinenud vaid 4,8% talumajapidamistest, siis aasta lõpuks oli enam kui 4/5 talurahvast asunud kolhoositeele. Üha enam astus ühismajandusse keskmikke. Talurahvas tuli kolhoosidesse terve küllade ja valdade kaupa. Siiski ei läinud kollektiviseerimine kõigis valdades ühesuguse tempoga. Kui näiteks Vihula, Vohnja, Palmse, Roela ja teistes valdades oli koondunud kolhoosidesse kaugelt üle poole talumajapidamistest, siis Avanduse, Paasvere ja Rakvere valdades oli veel kuni 3/4 majapidamistest individuaalsektoris. Avanduse, Assamalla ja Salla vallas oli kolhoosi keskmiseks suuruseks alla 20 majapidamist, Vihula vallas aga 35 majapidamist.

Samaaegselt kollektiviseerimistempo kasvuga laienes Nõukogude Liidu valitsuse abil Eesti põllumajandusele. NSV Liidu Ministrite Nõukogu võttis 1949. aastal vastu määruse «Eesti NSV põllumajanduse abistamise abinõudest». Selle alusel said ainuüksi Virumaa traktoriaamad 15 uut võimsat traktorit ja hulgaliselt haakeinventari ning muid põllutöomasinaid ja seadmeid. 1949. a. kevadel anti maakonna kolhoosidele 780 tonni sordiseemet, 5057 tonni mineraalväetisi ja 1 644 000 rbl. pikaajalist laenu masinate ning seadmete ostmiseks.

Samal ajal pöörati erilist tähelepanu kaadri ettevalmistamisele. Juhtivat kolhoosikaadrit hakati ette valmistama kahes Virumaa põllumajanduslikus õppeasutuses: Avanduse Põllumajanduskoolis ja Arka Kontrollassistendite Koolis. Maakonnast suunati 1949. a. nelsse õppima 118 inimest. Kehtna Juhtiva Kolhoosikaadri Kooli siirdusid Virumaalt 27 tulevast kolhoosiesimeest. Maakonna täitevkomitee ja Mõdriku Põllumajanduskooli juures viibisid samal ajal lühiajalistel kursustel 56 kolhoosiesimeest, 91 põllundusbrigadiirbrigadiiri ja 106 farmijuhatajat. Peale selle korraldati seminare ühivanematele, arveametnikele jt.

Massiline kollektiviseerimi-

ne toimus Virumaal klassivõitluse järsu teravnemise tingimustes. Kui kulakud nägid, et kolhoosidesse astuvate kehvikute ja keskmike arv kasvab pidevalt, muutsid nad taktikat. Nad hakkasid ka ise pugema ühismajandesse. Seda tehti eesmärgil õonestada noori majandeid seestpoolt. Kolhoosidesse pääsenud kulakud ja nende käsilased püüdsid igati takistada riiklike kohustuste täitmist, ühifondide loomist ning ühistööorganiseerimist. Nõukogude võimul tuli asuda kulakluse kui klassi likvideerimisele.

1949. a. lõpuks oli kolhoosikord Virumaal täielikult võitnud. Siln tegutses enam kui 300 kolhoosi. Ainult 17,6% taludest jäi individuaalsektoris.

Kollektiviseerimine lõi tingimused põllumajanduse kiireks arenemiseks, tema muutmiseks kõrge tootlikkuse ja tööviljakusega mehhaniseeritud tootmisalaks.

R. KEER